

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه اصفهان

**مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
بازنگری شده
دکتری تخصصی زبان و ادبیات عربی**

دانشکده زبان‌های خارجی گروه عربی

مصوب یکصد و دوازدهمین جلسه شورای دانشگاه

مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۶

دانشگاه اصفهان
دانشکده زبان‌های خارجی
گروه زبان و ادبیات عربی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دکتری تخصصی زبان و ادبیات عربی

فهرست مطالب

شماره صفحه

فصل اول: مشخصات کلی برنامه درسی..... ۴

۱. مقدمه..... ۵

۲. تعریف..... ۵

۳. اهداف..... ۶

۴. اهمیت و ضرورت..... ۶

۵. نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان..... ۷

۶. تعداد و نوع واحدهای درسی..... ۷

فصل دوم: جدول عناوین و مشخصات دروس..... ۸

جدول ۱: جدول دروس..... ۹

جدول ۲: نمایه دروس اصلی - تخصصی..... ۹

فصل سوم: ویژگیهای هریک از دروس (هدف و سرفصل دروس)..... ۱۱

نقد و ارزیابی پژوهش‌های علمی..... ۱۲

تحقیق در مباحث بلاغت قدیم..... ۱۴

تحقیق در مباحث بلاغت جدید..... ۱۴

تحقیق در مباحث نحوی..... ۱۸

تحلیل زبان‌شناختی قرآن کریم و نهج البلاغه..... ۲۰

تحلیل و نقد ترجمه‌های قرآن و حدیث..... ۲۲

تحلیل و نقد متون ادبی پیش از اسلام..... ۲۴

تحلیل و نقد متون ادبی دوره اسلامی - اموی..... ۲۶

تحلیل و نقد نثر دوره عباسی..... ۲۸

تحلیل و نقد شعر دوره عباسی..... ۳۰

تحلیل و نقد متون ادبی دوره مملوکی و عثمانی..... ۳۲

تحلیل و نقد متون ادب اندلس..... ۳۴

تحلیل و نقد نثر ادبی معاصر..... ۳۶

تحلیل و نقد شعر معاصر..... ۳۸

۴۰..... مکاتب و نظریه‌های ادبی

۴۲..... زبان تخصصی

۴۳..... مطالعات سنتی زبان‌شناسی در جهان اسلام

۴۵..... دلالت و معناشناسی

۴۷..... **پیوست**

۴۸..... علت بازنگری برنامه درسی

۴۹..... ۳. جدول تطبیقی دروس اصلی – تخصصی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

۱. مقدمه

زبان عربی، به عنوان زبان اول جهان اسلام، یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد و زبان رسمی ۲۶ کشور دنیا است. بیشتر گویشوران زبان عربی در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا ساکن هستند. زبان عربی در نمودار گویشتورترین زبانهای دنیا رتبه پنجم و در آمار زبان رسمی، بر حسب تعداد کشورها جایگاه سوم را دارد. زبان قرآن و بسیاری از نخستین نوشتارهای مسلمانان است. امروزه، یادگیری زبان عربی برای بیشتر کشورهای جهان، به امری مهم تبدیل شده است، چه برای آنانی که می‌خواهند با علوم و آداب و فرهنگ اسلامی جهان اسلام آشنا شوند و چه برای آنانی که قصد تجارت و بازرگانی با کشورهای عربی را دارند. زبان عربی در ایران از دیرباز و بنا بر اقتضای دینی و فرهنگی مورد توجه بوده، و همیشه از رواج و اعتبار خاصی برخوردار بوده است. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های زبان عربی در ایران آن است که این زبان در کشور ما به هیچ عنوان زبان خارجی و بیگانه نیست. از این روی چه از نظر قرابت فرهنگی و دینی و چه از نظر بومی‌گرایی و اصالت‌محوری، توجه و اهتمام به زبان عربی ضرورت دارد. و اینکه اجداد ما از قرون اولیه اسلامی تا همین سال‌های نه چندان دور، سرآمد علوم مختلف عربی بودند و همواره بار اصلی ساختن پیکره نستوه علوم مرتبط با زبان عربی را بر دوش کشیده‌اند، و از این روی باید سعی شود تا در برنامه‌های کلان، زبان عربی در ایران جایگاه مناسبی یابد و ما ایرانیان در حوزه زبان عربی و آموزش و علوم آن، جایگاه درخور یادی داشته باشیم.

گروه زبان و ادبیات عربی در سال ۱۳۴۱ در مقطع کارشناسی در دانشگاه اصفهان در بخش زبان‌های خارجی دانشکده ادبیات و علوم انسانی تأسیس شد؛ در سال ۱۳۴۸ پس از تأسیس دانشکده زبان‌های خارجی به این دانشکده انتقال یافت و به کار خود ادامه داد. در سال ۱۳۷۰ کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی دایر گردید و در کنار دوره کارشناسی به فعالیت پرداخت. در همین حال، رشته مترجمی و آموزش زبان این گروه نیز تأسیس شد و تا الآن به کار خود ادامه می‌دهند. آنگاه با احساس نیاز به تربیت نیروی متخصص و با افزایش تعداد اعضای هیأت علمی واجد شرایط، دوره دکترای رشته زبان و ادبیات عرب در سال ۱۳۸۰ دایر گردید. و تا کنون با موفقیت به کار خود ادامه داده است و فارغ‌التحصیلان دوره ارشد و دانشجویان دکترای این گروه غالباً در مراکز آموزش عالی به فعالیت‌های علمی مشغول‌اند.

۲. تعریف

دوره دکترای رشته زبان و ادبیات عربی، یکی از دوره‌های آموزشی در نظام آموزش عالی است که نظام آموزشی آن مطابق آیین‌نامه مصوبات شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی است و هدف آن تربیت افرادی است که بتوانند نیازهای مختلف کشور را از قبیل دانشگاه‌ها، وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور خارجه، سازمان میراث فرهنگی، مؤسسات ترجمه، شرکت‌های دولتی و خصوصی در امر پژوهش، ترجمه و تدریس و آموزش زبان عربی برآورده سازند.

۳. اهداف

- تربیت افراد واجد صلاحیت عملی و قابلیت‌های نظری برای پژوهش و تحقیق در زمینه‌های مختلف زبان و ادبیات عربی و تدریس آن در مؤسسات آموزشی عالی و دیگر مؤسسات مرتبط است؛
- افزایش توانایی و مهارت دانشجو در نگارش مقالات و نقد متون علمی و ادبی؛
- داشتن مهارت در آموزش و پژوهش موضوعات و متون ادبی قدیم و جدید؛
- تربیت افراد صاحب‌نظر و متخصص در زبان و ادبیات عربی؛
- تبیت تخصصانی در تصحیح نسخه‌های خطی؛
- توانایی درک و فهم ظرایف متون ادبی و علمی و تحلیل آن‌ها؛
- توانایی آموزش و پژوهش در دانش‌های زبانی و ادبی خاص زبان عربی؛
- شناخت درست اوضاع سیاسی اجتماعی تاریخی کشورهای عربی و تحلیل آن؛
- اشراف بر زبان‌شناسی عربی و کاربرست آن در ترجمه؛
- کاربردی سازی گفتگوی عربی به عنوان کلید ارتباط و تبادل فرهنگی؛
- کسب شناخت مناسب از نظام زبان عربی و خرده نظام‌های آن شامل آوا و واج و صرف و نحو و معنا و کاربرد؛
- توانمندسازی دانش‌آموختگان این رشته برای پرورش استعداد‌های زبانی و ادبی مخاطبان خود؛
- برقراری ارتباط با گروه‌های همسان در دانشگاه‌های داخل و کشورهای همسایه.

۴. اهمیت و ضرورت

با توجه به تخصیص بند شانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به لزوم تدریس زبان عربی در تمام دوره‌های متوسطه اول و دوم آموزش و پرورش؛ ضرورت گسترش روابط کشور جمهوری اسلامی ایران با کشورهای عربی منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی، گردشگری، اقتصادی، فرهنگی، پزشکی و بیش از پیش نمایان می‌شود. با توجه به گستردگی و غنای این زبان در حوزه‌های مختلف زبان و ادبیات عربی، آموزش زبان عربی، مترجمی زبان عربی و فرهنگ و ادب عربی، و با عنایت به اهمیت زبان عربی در جهان امروز به عنوان یک زبان بین‌المللی و اسلامی، ضرورت راه‌اندازی مقطع دکتری زبان و ادبیات عربی جهت تحقیق و پژوهش در زمینه‌های مورد اشاره و نیز تخصصی شدن هرچه بیشتر در رشته‌های کاربردی و مورد نیاز جامعه و همچنین آماده‌سازی متخصصان و مدرسان در این زمینه‌ها بیش از پیش آشکار می‌گردد.

۵. نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

دانش‌آموختگان این رشته قابلیت‌های لازم به منظور تدریس در دوره‌های مختلف تحصیلی چون دکتری و کارشناسی ارشد و کارشناسی در مراکز آموزش عالی و مؤسسات و مراکز آموزش و پرورش، همچنین قابلیت تحقیق و پژوهش در مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات تحقیقی را خواهند داشت. آن‌ها همچنین با کسب توانایی‌های لازم در نقد و بررسی و تحلیل متون علمی و نوشتن مقالات و کتاب‌های علمی و ادبی نیاز جامعه ادبی کشورهای عربی - اسلامی را برطرف کنند. همچنین با توجه به اینکه آنان با نظریات مختلف دانشمندان مرتبط با حوزه زبان و آموزش زبان عربی آشنا می‌شوند، قادر خواهند بود تا تحقیقاتی در زمینه‌های مورد اشاره و همچنین در ارتباط با موضوعات مختلف تطبیقی با زبان فارسی انجام دهند.

۶. تعداد و نوع واحدهای درسی

مشخصات واحدهای درسی دوره دکتری زبان و ادبیات عربی به شرح زیر است:

- تعداد کل واحدهای درسی تخصصی و واحد پایان نامه برای اتمام دوره دکتری ۳۶ واحد است.
- تعداد کل واحدهای آموزشی در سه نیمسال ۱۸ واحد تخصصی است که به تشخیص گروه و به صورت متغیر ارائه می‌گردد.
- تعداد واحدهای پایان نامه نیز ۱۸ واحد است.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول ۱: جدول دروس

ردیف	نوع واحد درسی	تعداد واحد
۱	تخصصی	۱۸
۲	رساله	۱۸
جمع		۳۶

جدول ۲: نمایه دروس اصلی - تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	نقد و ارزیابی پژوهش های علمی	۲		۳۲		
۲	تحقیق در مباحث بلاغت جدید	۲		۳۲		
۳	تحقیق در مباحث بلاغت قدیم	۲		۳۲		
۴	تحقیق در مباحث نحوی	۲		۳۲		
۵	تحلیل زبان شناختی قرآن کریم و نهج البلاغه	۲		۳۲		
۶	تحلیل و نقد ترجمه های قرآن و حدیث	۲		۳۲		
۷	تحلیل و نقد متون ادبی پیش از اسلام	۲		۳۲		
۸	تحلیل و نقد متون ادبی دوره اسلامی - اموی	۲		۳۲		
۹	تحلیل و نقد نثر دوره عباسی	۲		۳۲		
۱۰	تحلیل و نقد شعر دوره عباسی	۲		۳۲		
۱۱	تحلیل و نقد متون ادبی دوره مملوکی و عثمانی	۲		۳۲		
۱۲	تحلیل و نقد متون ادب اندلس	۲		۳۲		

۱۳	تحلیل و نقد نثر ادبی معاصر	۲	۳۲		
۱۴	تحلیل و نقد شعر معاصر	۲	۳۲		
۱۵	مکاتب و نظریه های ادبی	۲	۳۲		
۱۶	زبان تخصصی	۲	۳۲		
۱۷	مطالعات سنتی زبان شناسی در جهان اسلام	۲	۳۲		
۱۸	دلالت و معناشناسی	۲	۳۲		
۱۹	رساله	۱۸	۲۸۸		
جمع		۵۲	۸۶۴		

فصل سوم

ویژگیهای هریک از دروس (هدف و سرفصل دروس)

نقد و ارزیابی پژوهش‌های علمی

نقد و تقویم البحوث العلمية

Critical assessment of Scientific Researches

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس: مهارت‌افزایی در نقد و ارزیابی گزارش‌های علمی، مقالات، طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و کتاب‌های حوزه زبان و ادبیات عربی به روش‌های علمی و دانشگاهی.

رئوس مطالب:

۱. پیشینه نقد آثار علمی در اسلام و ایران؛
۲. ضرورت و فوائد نقد؛
۳. اخلاق نقد؛
۴. بررسی چارچوب طرح پژوهشی
۵. ویژگی‌های ناقد (تخصص، روحیه علمی، تبحر در اصول نقد و...);
۶. انواع آثار علمی (تصنیف، تألیف، تصحیح، شرح، گزیده، ترجمه و ...);
۷. شیوه‌های نقد:
 - أ. نقد و ارزیابی صوری (اندام و اجزای اثر، عنوان‌ها و نام‌ها، ترتیب بخش‌ها، ورود به بحث، نظام ارجاع و استناد، نتیجه و خاتمه، جداول و فهرست‌ها، صفحه‌آرایی، چاپ، نکات ویرایشی، املائی و انشایی)؛
 - ب. نقد و ارزیابی محتوایی (تناسب عنوان با محتوا، هدف و اهمیت، فرضیه‌ها و سؤالات، جامعه آماری و حجم نمونه، روش تحقیق، منابع مورد استفاده و چگونگی استفاده از آنها، درک و تحلیل نویسنده از داده‌ها، پیوستگی و ترتیب منطقی مطالب، سبک نگارش، نتایج و راه حل‌ها، مآخذشناسی و ...);
 ۸. بررسی کاربرگ‌های مورد استفاده در مجامع علمی برای ارزیابی کتب، پایان‌نامه‌ها، طرح‌های پژوهشی و مقالات؛
 ۹. بررسی نمونه‌های نقد آثار علمی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	ارائه تحقیق عملی در موضوعی ادبی

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. البلداوی، ع (۲۰۰۷م). أسالیب البحث العلمی والتحلیل الإحصائی، عمان: دار الشروق.
۲. أبو سلیمان، ا ع (۲۰۰۵م). كتابة البحث العلمی، الرياض: مكتبة الرشد.
۳. حجاب، م، م (۲۰۰۰م). الأسس العلمیة لكتابة الرسائل الجامعیة، القاهرة: دار الفجر.
۴. ديب، س، م (۲۰۰۰م). مناهج البحث فی الأدب واللغة والتربية، القاهرة: مكتبة الآداب.
۵. فضل الله، م (۱۹۹۸م). أصول كتابة البحث وقواعد التحقيق، ج ۲، بيروت: دار الطليعة.

منابع فرعی:

۱. ابراهيم، م، ع (۲۰۰۰م). أسس البحث العلمی لإعداد الرسائل الجامعیة، اردن: مؤسسه الوراق.
۲. خلیف، ی (۲۰۰۴م). مناهج البحث الأدبی، القاهرة: دار غریب.
۳. شریف، ع، م (۱۹۹۶م). مناهج البحث العلمی، دلیل الطالب فی كتابة الأبحاث والرسائل العلمیه، قاهره: عصمی للنشر والتوزیع.
۴. قاسمی، ح (۱۳۹۴ش). روش‌شناسی نقد و بررسی کتاب، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
۵. ویجر، ا و گادلی، ف، جفرسون، ت (۱۳۹۳ش). مقاله‌های علمی چگونه ارزیابی می‌شوند، ترجمه عبدالوهاب خادمی شمامی، تهران: طبیب.

تحقیق در مباحث بلاغت قدیم

الدراسة في المباحث البلاغية التقليدية Research on Traditional Rhetoric issues

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

بررسی و تحقیق در مباحث عالی علم بلاغت سنتی و نقد آنها در مقایسه با مکاتب بلاغت جدید، و معرفی نقاط ضعف هر مبحث و بررسی راه های رفع آنها.
رئوس مطالب:

۱. ریشه شناسی اصطلاحات بلاغی قدیم و رابطه شان با اصطلاحات جدید؛ و تبیین جایگاه متن در بلاغت قدیم؛
۲. مفهوم لفظ و معنا در نظر قدماء مسلمین (جرجانی، سکاکی، جاحظ و...);
۳. نظریه های بلاغی و معناشناختی قدماء مخصوصا عبدالقاهر جرجانی؛ و تبیین نظریه نظم وی؛
۴. مروری بر نظریات بلاغی یونانیان و هندیان و ایرانیان قدیم؛ و بررسی نحوه شکل گیری دانش بلاغت در جهان اسلام
۵. بررسی مراحل تطور علم بلاغت از آغاز تا کنون و نحوه اثرگذاری شخصیت های مهم در حوزه بلاغت (ابن معتر، جاحظ، جرجانی، سکاکی، رشید الدین وطواط، قزوینی، تفتازانی و ...);
۶. هم افزایی عربی زبانان و ایرانیان در شکل گیری علم بلاغت؛
۷. بررسی چالش ها در نحوه تقسیم بندی ابواب: معانی، بیان، و بدیع در مقایسه با طبقه بندی های غربیان؛
۸. بررسی موضوعات بحث انگیز بلاغی از روی متون معتبر نظیر: مجاز عقلی، کنایه، استعاره، قصر و...
۹. جهانی های علم بلاغت و تفاوت های فرهنگ های مختلف در رویکردهای بلاغی؛
۱۰. بررسی تفاوت های جامعه شناختی - روان شناختی عربی زبانان و ایرانیان در مقوله زیبایی و آثار این تفاوت در ادبیات
۱۱. بررسی مشکلات بی نظمی صنایع بدیعی و چاره جویی برای سامان دهی آنها.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. تفتازانی، س (۱۳۷۴هـ). المطول. تهران: مکتبه العلمیه الاسلامیه.
۲. الجاحظ، ع (۱۳۸۱هـ). البیان والتبیین، تحقیق: عبدالسلام هارون، القاهره: مکتبه خانجی.
۳. الجرجانی، ع (۱۹۷۸م). دلائل الإعجاز. تصحیح محمد عبده، بیروت: دار المعرفه.
۴. الجرجانی، ع (۱۳۷۲هـ). أسرار البلاغه. (ط ۲). القاهره: المنار.
۵. الخطیب القزوی، م (۱۹۴۹م). الإيضاح فی علم البلاغه. بیروت: دار الکتب اللبنانیه.
۶. السکاکي، ی (۱۹۸۷م) مفتاح العلوم . بیروت: دار الکتب العلمیه.

منابع فرعی:

۱. چاوشی، ح (۱۳۸۱.ش). بلاغت از دیدگاه روانشناسی. قم: خوشرو.
۲. حسین، ع (۱۹۷۵م). أثر النحاة فی البحث البلاغی. القاهره: دار نهضة مصر.
۳. خاقانی أصفهانی، م (۱۳۹۶.ش). البلاغه الجدیدة. تهران: سمت.
۴. الزیدی، ت (۱۹۸۵م). مفهوم الأدبیة فی التراث النقدي. تونس: سراس للنشر.
۵. الشرقاوی، ع (۱۹۸۱م). بلاغه العطف فی القرآن الکریم. بیروت: دار النهضة العربیة.
۶. الغول، عطیة، ن (۲۰۱۴م). النظرية البلاغیة عند الإمام الزمخشري فی الکشاف، عمان: داریفا.
۷. اللواتی، إ (۲۰۰۲م). علوم البلاغه عند العرب والفرس، مسقط: مکتبه الضامری.
۸. المطرزی (بی.تا). الإيضاح فی درایة الإعجاز. ایران: طبعه حریه.
۹. مطلوب أ (۱۹۸۲م). البحث البلاغی عند العرب. بغداد: منشورات دار الجاحظ للنشر.
۱۰. هدارة، م (۱۹۸۹م). علم البیان. بیروت: دار العلوم العربیة.

تحقیق در مباحث بلاغت جدید

الدراسة في المباحث البلاغية الجديدة
Research on New Rhetoric issues

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

توانایی تحقیق در مباحث جدید بلاغت و سبک‌شناسی و نقد و بررسی و جرح و تعدیل آنها.

رئوس مطالب:

۱. بررسی نحوه تأثیرپذیری بلاغت از مکاتب زبانشناسی نوین بویژه زبانشناسی شناختی؛
۲. بررسی علوم مرتبط با بلاغت و میزان تأثیر و تأثر آنها بر یکدیگر؛
۳. نقد گزینه‌های جایگزین بلاغت سنتی در غرب و موارد همپوشی مباحث آن‌ها با مباحث بلاغی: زیبایی‌شناسی، نشانه‌شناسی، معناشناسی، سبک‌شناسی، گفتمان‌کاوی، نقد ادبی؛
۴. بررسی دلایل نیاز به تداوم علم بلاغت به موازات گزینه‌های بالا؛
۵. رویکردهای نو در برخورد با بلاغت سنتی؛
۶. خط و مرز بلاغت جدید و قدیم؛
۷. تبیین حد و مرز بلاغت جدید در خیال‌پردازی و واقعیت؛
۸. جایگاه زبان عربی در مفاهیم بلاغت جدید؛
۹. بررسی میزان تطبیق بلاغت بر هر نوع متن؛
۱۰. جایگاه متن - شعر و نثر - در بلاغت جدید؛
۱۱. جایگاه استعاره و مجاز در بلاغت جدید؛
۱۲. رد پای نظریه‌های زبانشناختی و فلسفی در بلاغت جدید؛

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. الخولی، أ (۱۹۶۱م). مناهج التجديد فی النحو والبلاغة والتفسير والأدب. القاهرة: دار المعرفة.
۲. العمری، م (۲۰۱۲م). البلاغة الجديدة بین التخیيل و التداول. المغرب: أفريقيا الشرق.
۳. بوعافية، م ع (۲۰۱۸م). البلاغة العربية والبلاغات الجديدة. قسنطينة: مؤسسة حسين راس الجبل.
۴. کفوری، خ (۱۹۹۴م). نحو بلاغة جديدة. بيروت: منشورات نذاف.

منابع فرعی:

۱. البستاني، ا (۱۹۹۱م). البلاغة والتحليل. بيروت: دار المشرق.
۲. بن ذریل، ع (۲۰۰۰م). النص والأسلوبیة بین النظریة والتطبیق. دمشق: اتحاد الكتاب العرب.
۳. التفتازانی، س (۱۳۷۰ش). مختصر المعانی. قم: دار الفكر.
۴. خاقانی أصفهانی، م (۱۳۹۶ش). البلاغة الجديدة. تهران: سازمان سمت
۵. الخفاجی، ع (۱۹۸۹م). شرح الإيضاح فی علوم البلاغة للخطیب القزوينی. بيروت: الشركة العالمية للكتاب.
۶. السكاکی، أ (۱۹۸۳م). مفتاح العلوم. ت: نعيم زرزور. بيروت: دار الكتب العلمية.
۷. الشایب، أ (۱۹۷۶م). الأسلوب؛ دراسة بلاغیة تحليلیة فی أصول الأسالیب الأدبیة. ط ۷. القاهرة: النهضة المصرية.
۸. عبد المطلب، م (۱۹۹۴م). البلاغة والأسلوبیة. بيروت: الشركة المصرية العالمية للنشر.
۹. العسکری، أ (۱۹۷۱م) کتاب الصناعيتين: الكتابة والشعر. ت: علی البجاوی. القاهرة: عيسى البابي الحلبي.
۱۰. غرکان، ر (۲۰۰۸م). أسلوبیة البیان العربی. دمشق: دار الرائي
۱۱. فضل، ص (۱۹۹۲م). بلاغة الخطاب وعلم النص. الكويت: عالم المعرفة.
۱۲. فضل، ص (۱۹۹۸م). علم الأسلوب؛ مبادئه وإجراءاته، القاهرة: دار الشروق.
۱۳. الماگرى، م (۱۹۹۱م). الشكل والخطاب؛ مدخل لتحليل ظاهراتی. بيروت: المركز الثقافی العربی.
۱۴. المرتجى، أ (۱۹۸۷م). سيميائية النص الأدبي. المغرب: دار إفريقيا الشرق.
۱۵. مصلوح، س (۲۰۰۳م). فی البلاغة العربية والأسلوبيات اللسانية آفاق جديدة. كويت: مجلس النشر العلمی.
۱۶. منثور، ع (۲۰۰۱م). عم الدلالة. دمشق: اتحاد الكتاب العرب.
۱۷. موسى، س (۱۹۶۴م). البلاغة العصرية واللغة العربية. مصر: مؤسسة هنداوى.

تحقیق در مباحث نحوی

الدراسة في القضايا النحوية

Research on Grammatical topics

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

نقد و بررسی مباحث مهم و بحث‌انگیز دستور زبان عربی با توجه به دستور تاریخی و نیز بر پایه نظریه‌های جدید زبان‌شناسی جهت ورود آگاهانه دانشجویان به عرصه گسترده پژوهش‌های دستوری.

رئوس مطالب:

۱. سیر تحول تاریخی دستور زبان عربی؛
۲. نقد و بازتعریف برخی دانش‌واژه‌های صرفی و نحوی؛
۳. انواع تقسیم بندی مفردات در زبان عربی با بررسی مهم‌ترین و پربسامدترین نمونه‌ها؛
۴. مباحث شبه جمله و تعلق؛
۵. مباحث جمله؛
۶. مشکلات اعراب شواهدی از متون فصیح (قرآن، حدیث، نظم و نثر)؛
۷. مسائل اختلافی مکاتب نحوی؛
۸. بازپژوهی مباحث صرفی فعل (مانند: اعلال، ادغام، ابدال، تخفیف همزه)؛
۹. بازپژوهی در مباحث صرفی اسم (مانند: نسبت، تأنیث، تثنیه، جمع)؛
۱۰. هنجارگریزی‌های صرفی و نحوی در متون قدیم؛
۱۱. هنجارگریزی‌های صرفی و نحوی در عربی معاصر؛
۱۲. بررسی مقایسه‌ای مباحث دستور سنتی و مباحث جدید زبان‌شناسی، مانند مبحث تقدیم و تأخیر.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. ابن هشام، ع (۱۳۷۸.ش). مغنی اللیب عن کتب الأعراب، حقه وعلق علیه مازن المبارک، محمدعلی حمدالله، راجعه سعید الافغانی، تهران: مؤسسه الصادق.

۲. حسن، ع (۱۹۶۰م). النحو الوافی. القاهرة: دار المعارف.
۳. رضی‌الدین استرآبادی، م (۱۹۷۸م). شرح الرضی علی الکافیہ، تصحیح و تعلیق یوسف حسن عمر، منشورات جامعه قاریونس، بنغازی.
۴. السامرائی، ف ص (۲۰۱۱م). معانی النحو. بیروت: دار الفکر.
۵. سیبویه، ع (۱۹۸۸م). الکتاب، تحقیق و شرح عبدالسلام محمد هارون، قاهره: مکتبه الخانجی.

منابع فرعی:

۱. ابن انباری، ع (۲۰۰۲م). الإنصاف فی مسائل الخلاف بین البصریین والکوفیین، تحقیق ودراسه جوده مبروک، محمد مبروک، راجعه رمضان عبدالنواب، قاهره: مکتبه الخانجی.
۲. حسان، ت (۱۹۹۴م). اللغة العربیة؛ معناها ومبناها. القاهرة: الهمیئة المصریة العامة للکتاب.
۳. الصبان، م (۱۴۱۲هـ). حاشیة الصبان علی شرح الاشمونی علی الفیه ابن مالک. قم: زاهدی.
۴. المتوکل، ا (۱۹۸۸م). الجملة المركبة واللغة العربیة. رباط: منشورات عکاظ.
۵. المتوکل، ا (۱۹۸۹م). آفاق جدیدة فی نظریة النحو الوظیفی. رباط: منشورات کلیة الآداب.
۶. المتوکل، ا (۲۰۰۹م). مسائل النحو العربی فی قضایا نحو الخطاب الوظیفی. بیروت: دار الکتاب الجدیدة المتحدة.
۷. نظام الاعرج، ح (۱۴۱۲هـ). شرح النظام، اخراج و تعلیق علی الشمالوی، قم: عزیزی.

تحلیل زبان شناختی قرآن کریم و نهج البلاغه

تحليل القرآن الكريم ونهج البلاغة من المنظور اللساني
Linguistic Analysis of the Quran & Nahj – Al - Balaghah

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

بررسی تحلیلی متن قرآن کریم و نهج البلاغه با رویکرد زبانشناختی.

رئوس مطالب:

۱. مفهوم نحو و بلاغت قرآن و جایگاه آن در زبانشناسی عربی؛ و بیان انسجام، سازواری و رعایت معنا در نحو قرآنی؛
۲. ریشه شناسی شناختی واژگان قرآن نهج البلاغه؛ و بررسی اختلافات سبک شناختی آن دو
۳. غرائب قرآن و نهج البلاغه و جایگاه آن در زبانشناسی با بررسی جذاب ترین وجوه بلاغی آن دو؛
۴. کاربرد گفتمان کاوی در درک قرآن و نهج البلاغه؛
۵. ارتباط لفظ و معنا در بررسی زبانشناختی متن قرآن و نهج البلاغه و بررسی وجوه بلاغی قرآن کریم و نهج البلاغه؛
۶. تفسیر و تأویل متن قرآن و نهج البلاغه؛ رویکردهای گذشته و حال؛
۷. تحلیل آواشناسی - واجشناسی آیات قرآن و عبارات نهج البلاغه؛
۸. تحلیل صرفی: تکواژ شناختی، واژه شناختی قرآن و نهج البلاغه؛
۹. تحلیل نحوی نظام جمله در قرآن و نهج البلاغه (بر اساس الگوهای مختلف: ساختارگرایی، صورتگرایی، کارکردگرایی و...؛ و بررسی نمونه های شاذ و غریب در نظام نحوی آن دو؛
۱۰. تحلیل معناشناختی قرآن و نهج البلاغه با تکیه بر مکاتب معنی شناسی (زایشی، کمینه گرایی، بهینگی، ایزوتسو و ...؛
۱۱. تحلیل قرآن کریم و نهج البلاغه با رویکرد نحو متن و بلاغت متن؛
۱۲. رویکرد هرمنوتیک به متون دینی و آراء موافقان و مخالفان در این زمینه؛

ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. ابن ابی الحديد، ع (۱۳۷۴هـ). شرح نهج البلاغه، دار إحياء الكتب العربية، بيروت.
۲. الجوارى، ع. ۱ (۱۹۷۴م). نحو القرآن، بغداد: مطبعة المجمع العلمي العراقي.
۳. خضر حمد، ع (۲۰۱۲م). لسانيات النص القرآني، بيروت: دارالقلم.
۴. على الصغير، م ح (۱۳۷۹هـ). الصوت اللغوى فى القرآن، بيروت: دار المؤرخ العربى.
۵. عكاشة، م (۲۰۰۵م). التحليل اللغوى فى ضوء علم الدلالة، القاهرة: دار النشر للجامعات.
۶. غرکان، ر (۲۰۰۸م). علم المعنى. دمشق: دار الرائي.

منابع فرعى:

۱. ابن میثم بحرانی، ک (۱۳۸۸ش). شرح نهج البلاغه، مشهد: آستان قدس.
۲. اسماعیل، ه م (۲۰۰۷م). النحو القرآنى فى ضوء لسانيات النص، بيروت: دار الكتاب العلمية.
۳. ایزوتسو، ت (۱۳۸۱ش). خدا و انسان در قرآن. مترجم: احمد آرام، تهران: سهامی انتشار.
۴. خاقانی، م (۱۳۷۶ش). جلوه های بلاغت در نهج البلاغه، تهران: بنیاد نهج البلاغه.
۵. سعیدی روشن، م ب (۱۳۸۹ش). تحلیل زبان قرآن و روش شناسی فهم آن، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
۶. مختار، ا (۱۳۸۵ش). معناشناسی. ترجمه به فارسی سید حسین سیدی، مشهد: دانشگاه فردوسی.

تحلیل و نقد ترجمه‌های قرآن و حدیث

تحلیل و نقد ترجمات القرآن الکریم والحديث
Criticism and Analysis of Quran and Hadith translations

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین:
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس: تحلیل، نقد و ارزیابی ترجمه‌های فارسی قرآن از منظر زبانشناختی، ادب‌شناختی، سبک‌شناختی و گفتمان کاوی

رئوس مطالب:

۱. ترجمه‌پذیری یا ترجمه‌ناپذیری متون مقدس؛ تاریخ و انواع ترجمه قرآن و حدیث؛
۲. نقد و بررسی ترجمه‌های منظوم و منثور قرآن و نهج‌البلاغه بر پایه الگوهای غربی نقد ترجمه؛
۳. نقش و جایگاه تفسیر و تأویل در ترجمه؛
۴. بررسی تفاوت‌های ساختار دستوری زبان عربی و فارسی و چگونگی بازنمایی آن در ترجمه قرآن کریم؛
۵. بررسی ابهام لفظی، ساختاری و معنایی قرآن و حدیث و تأثیر آن بر ترجمه؛
۶. بررسی تفاوت‌های ساختار بلاغی زبان عربی و فارسی و چگونگی بازنمایی آن در ترجمه قرآن کریم
۷. راهبردهای ترجمه آرایه‌های بدیعی و ویژگی‌های آواشناختی قرآن و حدیث؛
۸. نقد و بررسی سیر تحول معادل‌یابی و معادل‌گزینی واژگانی در ترجمه‌های فارسی قرآن؛
۹. نقد و بررسی سیر تحول معادل‌گزینی ساختاری در ترجمه‌های فارسی قرآن؛
۱۰. نقد و ارزیابی ترجمه‌های منتخب کهن و معاصر قرآن از منظر الگوهای زبان‌شناختی نقد ترجمه؛
۱۱. نقد و بررسی ترجمه‌های منتخب قرآن از منظر الگوهای سبک‌شناسانه متن؛
۱۲. نقد و بررسی ترجمه‌های منتخب قرآن با رویکرد تحلیل گفتمان؛
۱۳. نقد و بررسی ترجمه‌های قرآن با رویکرد فرهنگی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. آذرنوش، آ (۱۳۷۵.ش). تاریخ ترجمه از عربی به فارسی (از آغاز تا عصر صفوی). تهران: سروش.

۲. جواهری، م ح (۱۳۸۸ ش). درس‌نامه ترجمه: اصول، مبانی و فرایند ترجمه قرآن. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۳. فرکلاف، ن (۱۳۸۹ ش). تحلیل انتقادی گفتمان، گروه مترجمین، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

منابع فرعی:

۱. صفوی، ک (۱۳۹۲ ش) درآمدی بر معناشناسی، تهران: سوره مهر.
۲. پاکتچی، ا (۱۳۹۵ ش). ترجمه‌شناسی قرآن کریم رویکرد نظری و کاربردی (مطالعه از سطح واژگان تا ساخت جمله). تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۳. کریمی‌نیا، ع (۱۳۸۹ ش). ساخت‌های زبان فارسی و مسئله ترجمه قرآن، تهران: هرمس.
۴. نجار، ع (۱۳۹۳ ش). اصول و مبانی ترجمه قرآن، قم: مؤسسه فرهنگی تبیان.
۵. کوشا، م ع (۱۳۸۶ ش). ترجمه‌های ممتاز قرآن در ترازوی نقد، رشت: کتاب مبین.
۶. _____ (۱۳۹۰ ش). پژوهشی در ترجمه‌های برتر قرآن کریم، رشت: کتاب مبین.
۷. بینارق، ع (۱۳۷۳ ش). کتاب‌شناسی جهانی ترجمه‌ها و تفسیرهای چاپی قرآن مجید به شصت و پنج زبان. مشهد: آستان قدس رضوی.
۸. قلی‌زاده، ح (۱۳۸۰ ش). مشکلات ساختاری ترجمه قرآن کریم. تبریز: مؤسسه تحقیقاتی علوم اسلامی و انسانی.

تحلیل و نقد متون ادبی پیش از اسلام

تحلیل و نقد النصوص الأدبية قبل العصر الإسلامي

Criticism and Analysis of Literature Texts of Pre Islamic age

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

نقد و تحلیل متون ادبی دوره موسوم به جاهلی و تحقیق در انواع ادبی و ویژگی‌های سبکی متون نظم و نثر این دوره و مهارت‌افزایی در پژوهش و تدریس آنها.

رئوس مطالب:

۱. بازنمایی انواع ادبی نثر این دوره (خطب، وصایا، رسائل، امثال و حکم، و ...)
۲. بررسی نقادانه انواع شکلی و محتوایی شعر این دوره (تغزل، فخر، حماسه، رثاء، و ...)
۳. بررسی ابیات بحث‌انگیز سروده‌های این دوره؛
۴. بررسی موضوعات شعری دوره جاهلی؛
۵. بررسی موضوع انتحال در شعر جاهلی و نظر ادب‌پژوهان عرب‌زبان در این زمینه؛
۶. بررسی ویژگی‌های سبکی شعر در این دوره؛
۷. بررسی ویژگی‌های سبکی نثر در این دوره؛
۸. تحلیل زبانی و ادبی گزیده‌هایی از: شعر به ویژه معلقات، امثال و حکم، و نثر خطابی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. النویهی، م (۲۰۱۰م). الشعر الجاهلی: منهج فی دراسته و تقویمه، القاهرة: دار القومیة للطباعة والنشر.
۲. جهاد، ه (۲۰۰۷م). جمالیات الشعر العربی: دراسة فی الوعي الشعری الجاهلی، بیروت: مرکز دراسات الوحدة العربیة.
۳. شلبی، س ا (۱۹۸۲م). الأصول الفنیة للشعر الجاهلی، مکتبه غریب.
۴. حسین، ط (۱۳۴۴هـ). فی الشعر الجاهلی، القاهرة: دار الکتب المصریة.
۵. المفضل الضبی، م (۱۹۶۴م). المفضلیات، تحقیق و شرح احمد محمد شاکر و عبدالسلام محمد هارون، مصر: دار المعارف.
۶. الأصمعی، ع (۱۹۶۷م). الأصمعیات: اختیار الأصمعی، تحقیق و شرح احمد محمد شاکر، و عبدالسلام محمد هارون، القاهرة: دار المعارف.
۷. الخطیب التبریزی، ا (۱۹۹۷م). شرح القصائد العشر. تحقیق محمد محیی الدین عبدالحمید، بیروت: دار الجیل.
۸. الزوزنی، ح (۱۹۵۸م). شرح المعلقات السبع، بیروت: دار صادر.
۹. صفوت، ا ز (۱۹۸۵م). جمهره خطب العرب، بیروت: دار الحداثه.
۱۰. _____ (۱۹۳۷م). جمهره رسائل العرب فی عصور العربیه الزاهره. القاهرة: شرکه مکتبه مصطفی البابی الحلبی وأولاده.
۱۱. قرشی، م (۱۹۹۹م). جمهره أشعار العرب فی الجاهلیه والإسلام، حقه وعلق علیه وزاد فی شرحه محمد علی الهاشمی، دمشق: دار القلم.

منابع فرعی:

۱. جاحظ، ع (۱۹۹۸م). البیان والتبیین، تحقیق: عبدالسلام محمد هارون، القاهرة: مکتبه الخانجی.
۲. مبرد، م (۱۳۸۹هـ). الکامل فی اللغه والأدب، تحقیق عبدالحمید هنداو، ۴ ج، تهران: خرسندی.
۳. زلهایم، ر (۱۹۸۴م). الأمثال العربیه القدیمه: مع اعتناء خاص بکتاب الأمثال لأبی عبید، ترجمه عن الألمانیه وحقه وعلق علیه ووضع فهارسه رمضان عبدالنواب، بیروت: مؤسسه الرساله.
۴. ضیف، ش (۱۹۹۶م). تاریخ الأدب العربی (ج ۱ و ۲). القاهرة: دار المعارف.
۵. _____ (۱۹۸۰م). الفن ومذاهبه فی الشعر العربی، القاهرة: دار المعارف.
۶. _____ (۱۹۷۱م). الفن ومذاهبه فی النثر العربی، القاهرة: دار المعارف.
۷. حسین، ط (۱۹۵۸م). فی الأدب الجاهلی، القاهرة: دار المعارف.

تحلیل و نقد متون ادبی دوره اسلامی – اموی

تحلیل و نقد النصوص الأدبية في العصرين الإسلامي والأموي
Criticism and Analysis of Literary Texts in Islamic & Omayyad period

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس: تقویت قدرت تحلیل و بررسی و نقد متون ادبی دوره اسلامی و اموی و شناخت ویژگی‌های هنری و ادبی متون شعری و نثری این دوره.

رئوس مطالب:

۱. تأثیر قرآن بر موضوعات شعری و نثری این دوره؛
۲. مقایسه موضوعات شعری دوره‌های اسلامی و اموی؛
۳. بازنمایی انواع ادبی در نثر این دو دوره (خطب، وصایا، رسائل، امثال و حکم، و ...)
۴. بررسی نقادانه انواع شکلی و محتوایی شعر این دو دوره (تغزل، فخر، حماسه، رثاء، و ...)
۵. تحلیل و بررسی آثار برجسته نویسندگان این دوره؛
۶. تحلیل زبانی و ادبی و بررسی ویژگی‌های سبکی گزیده‌هایی از:
 - الف- نثر خطابی؛
 - ب- نثر ترسلی و فنی؛
 - ج- قصاید و پاره‌های شعری.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. الحاوی، إ (۱۹۸۶م). فی النقد والأدب، ج ۲، بیروت: دار الكتاب اللبنانی.
۲. صفوت، ا ز (۲۰۰۰م). جمهرة خطب العرب فی العصور العربیة الزاهرة، راجعه وقدم له محمد جاسم الحدیثی، بغداد: دار الكتب والوثائق.
۳. مبرّد، م (۱۳۸۹هـ). الكامل فی اللغة والأدب، تحقیق عبدالحمید هنداوی، ۴ ج، تهران: انتشارات خرسندی.

منابع فرعی:

۱. نهج البلاغه.
۲. ابتسام، م ص (۱۴۲۶هـ). الأمالی فی الأدب الإسلامی، عمان: دارالمناهج للنشر والتوزیع.
۳. الجاحظ، ع (۱۹۹۸م). البیان و التبیین، تحقیق: محمد هارون، القاهرة: مكتبة الخانجي.
۴. الرويعی، خ (۱۴۲۵هـ). مواقف الأدب الأموی: تحلیل دراسة منتخبات، بیروت: دارالقلم.
۵. ضیف، ش (۱۹۰۱م). الفن ومذاهبه فی النثر العربی، القاهرة: دارالمعارف.
۶. القرشی، م (۱۹۹۹م). جمهرة أشعار العرب، تحقیق: محمد علی الهاشمی، دمشق: دار القلم.

تحلیل و نقد نثر دوره عباسی

تحلیل و نقد النثر في العصر العباسی

Analysis and Criticism of prose in the Abbasid era

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس: تحلیل در مضامین، موضوعات و سبک نثری دوره عباسی از نیمه قرن چهارم تا سقوط بغداد ۶۵۶ هجری و تأثیر جریان های سیاسی و اجتماعی در آن.

رئوس مطالب:

۱. بررسی مکاتب نثری عصر عباسی (الترسل الطبیعی، الترسل الصناعی، مدرسه التحلیل و التفریع و الاستطراء، مدرسه السجع و البدیع، مدرسه الألفاظ و الأحاجی، ومدرسه الصناعة اللفظیة)؛
۲. بررسی و تحلیل متون نثری و ویژگی های نثر نویسندگان برجسته این دوره از جمله: ابن المقفع، العتابی، عمرو بن مسعده، ابن العمید، ابوالعلاء معری، حریری و قاضی الفاضل؛
۳. نثر شفاهی مانند: (خطبه ها، وصایا، مناظرات، پندها و...) از کاتبانی چون صاحب بن عباد و هارون الرشید و ابو جعفر المنصور؛
۴. نثر کتبی روایی و غیر روایی مانند: (قصص، مقامات، وصف ها، نامه ها، دیوانیه ها، اخوانیات و...) از نویسندگانی چون ابن العمید، ابو بکر خوارزمی، القاضی الفاضل، الحریری، بدیع الزمان الهمدانی و...؛
۵. کتاب های تاریخی جغرافیایی ادبی مانند: مروج الذهب مسعودی، اغانی ابوالفرج اصفهانی، المثل السائر ابن اثیر و...؛
۶. بررسی آثار ابو عبیده، الأصمعی، الجاحظ؛
۷. بررسی متون نثری و تأثیر تجزیه خلافت در آن؛
۸. بررسی متون نثری و موضوعات جدید.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. البستانی، ب (۱۹۹۷م). أدباء العرب فی العصر العباسیة. بیروت: دار النظیر عبود.
۲. الحاوی، ا (۱۹۸۶م). فی النقد والأدب، ج ۳، بیروت: دار الکتاب اللبنانی.
۳. حجاب، م ن (۱۹۸۱م). بلاغة الکتاب فی العصر العباسی؛ دراسة تحلیلیة نقدیة لتطور الأسالیب. مکة المكرمة: مکتبه الطالب الجامعی.
۴. الدقاق، ع (۲۰۰۴م). أعلام النثر الفنی فی العصر العباسی. سوریه: دار القلم العربی.
۵. ضیف، ش (۱۹۶۶م). العصر العباسی الاول. القاهرة: دار المعارف.
۶. _____ (۱۹۷۳م). العصر العباسی الثانی. القاهرة: دار المعارف.
۷. _____ (۱۹۸۰م). الفن ومذاهبه فی الشعر العربی. القاهرة: دار المعارف.
۸. صالح، م ع (۱۹۹۴م). فنون النثر فی الأدب العباسی. عمان: منشورات وزارة الثقافة.

منابع فرعی:

۱. حمدان، أ (۱۹۹۷م). الأسس الجمالیة للإیقاع البلاغی فی العصر العباسی. حلب: دارالقلم.
۲. عطوان، ح (۱۹۸۴م). الزندقة و الشعوبیة فی العصر العباسی. بیروت: دار الجیل.
۳. علی ابو الخشب، إ (۱۹۶۶م). تاریخ الادب العربی فی العصر العباسی الاول. بیروت: دار الفكر العربی.
۴. فروخ، ع (۱۹۶۸م). تاریخ الأدب العربی فی العصر العباسیة. بیروت: دار العلم للملایین.
۵. مبارک، ز (۱۳۵۲هـ). النثر الفنی فی القرن الرابع. القاهرة: دار الکاتب العربی للطباعة و النشر.

تحلیل و نقد شعر دوره عباسی

تحلیل و نقد الشعر العباسی

Analysis and criticism of Abbasid's period poetry

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

تحلیل مضامین، موضوعات و سبک شعری دوره عباسی از سال ۱۳۲ تا ۶۵۶ هجری (سقوط بغداد) و تأثیر جریانات سیاسی اجتماعی در آنها.

رئوس مطالب:

۱. تحلیل و نقد نوگرایی در شعر عباسی؛
۲. تحلیل و نقد موضوعات شعری جدید مانند: وصف طبیعت و غزل مذكر؛
۳. ظهور و بروز جریانات اجتماعی - سیاسی مانند: شعوبیه، زهد، زندقه و تشیع و اثر آنها در شعر شاعران این دوره
۴. تحلیل و نقد ویژگی های فنی شعر
۵. جایگاه شاعران این دوره مانند: مطیع بن ایاس، حماد عجرد، بشار بن برد، سلم الخاسر، ابونواس، ابوالعتاهیه ابوتمام، شریف الرضی، مهیارالدیلمی، صنوبری، دعبل الخزاعی، متنبی، معری، ابن طباطبا العلوی، قاضی ابوالقاسم التنوخی، ابوفراس الحمدانی، السری الرفاء، ابواسحاق الصابی و دیگران؛
۶. تحلیل و نقد ظهور و بروز شعر اجتماعی - وجدانی مانند: دیوان لزومیات ابوالعلاء معری؛
۷. تحلیل و نقد ویژگی های شعر شاعران مذهب بغداد (مانند: بشار بن برد، ابونواس، ابن الرومی و...) و مذهب شام (مانند: ابوتمام، بحتری، دیک الجن و دیگران).

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. الشکعة، م (۱۹۷۵م). الشعر و الشعراء فی العصر العباسی، بیروت: دار العلم للملایین.
۲. ضیف، ش (۱۹۹۶م). تاریخ الادب العربی فی العصر العباسی الأول والثانی، مصر: دار المعارف.
۳. عطیة، ع ع (۲۰۰۵م). ملامح الادب فی العصر العباسی الاول، مصر: مكتبة بستان المعرفة.
۴. الفیل، ت (۱۹۸۴م). القيم الفنية المستحدثة فی الشعر العباسی، کویت: مطبوعات.

منابع فرعی:

۱. بهجت، م (۱۹۸۲م). التيار الاسلامی فی شعر العباسی الاول، العراق: وزارة الاوقاف و الشؤون الدينية.
۲. ضیف، ش (۱۹۸۰م). الفن و مذاهبه فی الشعر العربی، القاهرة: دار المعارف.
۳. عطوان، ح (۱۹۸۴م). الزندقة و الشعبیة فی العصر العباسی، بیروت: دار الجیل.

تحلیل و نقد متون ادبی دوره مملوکی و عثمانی

تحلیل النصوص الأدبية ونقدها في العصرين المملوكي والعثماني
Study and analysis of literary texts in the Mamluk and Ottoman periods

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس: تحلیل و بررسی و نقد انواع ادبی و ویژگی های سبکی متون نظم و نثر این دوره.

رئوس مطالب:

۱. علل قوت و ضعف شعر در این دوره و رویدادهای اجتماعی و سیاسی مؤثر در آن مانند: پایان یافتن دولت ایوبی، دولت مماليك و جنگ های صلیبی؛
۲. مضامین شعر قدیم و احوال سرایندگان آن مانند: شریف الدین انصاری، تلغفری، شاب الظریف، ابن نباته، نقی الدین سروجی، شهاب خفاجی، ابن منجک، ابن نحاس و دیگران؛
۳. مضامین شعر عرفانی و تصوف و احوال سرایندگان آن مانند: ابن عربی، عقیف الدین تلمسانی، بوسیری و دیگران؛
۴. بدیعه سرایی نبوی و بدیعه سرایان مانند: صفی الدین حلّی، عز الدین موصلی، ابن حجة حموی و دیگران؛
۵. علل قوت و ضعف نثر این دوره؛
۶. انواع نثر مانند: نثر دیوانی، نثر اخوانی، مناظره، مقابله، قصص، نثر دائرة المعارف ها
۷. بررسی و تحلیل آثار نویسندگانی مانند: ابن حجة حموی، ابن منظور، نویری، ابن فضل الله عمری، ابن تغری بردی، قلقشندی، ابشیهی، ابن عربشاه، مقریزی و دیگران.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. سلام، م ز (۱۹۷۱م). الأدب فی العصر المملوکی، القاهرة: دار المعارف.
۲. الفقی، م ک (۱۹۶۷م). الأدب فی العصر المملوکی، القاهرة: الهيئة المصرية العامة.
۳. موسی باشا، ع (۱۹۸۹م). تاریخ الادب العربی العصر المملوکی، دمشق: دار الفكر.

منابع فرعی:

۱. الایوبی، ی (۱۹۹۵م). آفاق الشعر العربی فی العصر المملوکی، طرابلس: جروس برس.
۲. حمزه، ع (۱۹۶۸م). الحركة الفكریة فی مصر فی العصرین الایوبی و المملوکی الاول، قاهره: دار الفكر العربی.
۳. شیخ أمین، ب (۱۹۷۹م). مطالعات فی الشعر المملوکی والعثماني، بیروت: دار الآفاق.

تحلیل و نقد متون ادب اندلس

تحلیل و نقد نصوص الأدب الأندلسی

Analysis and criticism of Andalusian Literature

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

تحلیل جریان های ادبی و متون نظم و نثر اندلس با تکیه بر ویژگی های جغرافیایی و مقایسه آن با ادبیات مشرق.

رئوس مطالب:

۱. موضوعات شعری در اندلس و مقایسه آن با موضوعات شعری مشرق؛
۲. تأثیر محیط در ظهور زنان شاعر در اندلس (مانند: ولاده بنت المستکفی،)
۳. تأثیر متقابل ادبیات اندلس و مغرب عربی و ادبیات مشرق عربی؛
۴. تأثیر یتیمه الدهر در ادب اندلس؛
۵. نحوه شکل گیری موشحات و تأثیر آن در ادبیات عربی؛
۶. تأثیر متقابل ازجال و موشحات با شعر تروبادور؛
۷. بررسی و تحلیل آثاری چون حی بن یقظان و طوق الحمامه و التوابع و الزوابع و تأثیر آنها در ادب شرق؛
۸. هموردی شعری بین شاعران اندلس و بین شاعران مشرق عربی درمدح، غزل، وصف، فخر..
۹. هموردی شعری بین شاعران اندلس در وصف، رثاء، مدح و دیگر موارد؛
۱۰. تأثیر طبیعت در موسیقی شعر اندلس (مانند: ظهور موشحات، زجل، موالیا و دیگر موارد)؛
۱۱. مراحل شکل گیری نثر دراندلس؛ و بررسی و تحلیل متون مقامات، مانند: مقامات لسان الدین بن الخطیب و دیگران.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. الشکعة، م (۱۹۷۴م). الادب الاندلسی موضوعاته و فنونه، بیروت: دار العلم للملایین.
۲. سلوم البخاری، ی ط (۲۰۰۸م). المعارضات فی الشعر الأندلسی، بیروت: دار الکتب العلمیة.
۳. الغریب، ع م (۲۰۰۳م). فن القصص فی النثر الاندلسی، القاهرة: مکتبة الآداب.

منابع فرعی:

۱. الرکابی، ج (۱۹۶۰م). فی الادب الاندلسی، مصر: دار المعارف.
۲. ضیف، ش (بی تا). تاریخ الادب العربی: الاندلس، مصر: دار المعارف.
۳. ابن خاقان الاشبیلی (۱۹۷۱م). مطمح الانفس ومسرح التأنس فی ملح أهل الاندلس، بیروت: دارالفکر.
۴. البیوسی، م ر (۱۹۸۰م). الأدب الاندلسی بین التأثر و التأثير، السعودية: إدارة الثقافة والنشر بالجامعة.

تحلیل و نقد نثر ادبی معاصر

تحلیل و نقد النثر الأدبی المعاصر

Analysis and criticism of contemporary literary prose

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

مهارت افزایی در تحلیل و نقد متون متنوع نثر عربی معاصر با عنایت به کارگیری شیوه‌های تحلیل متن و روش‌های متداول نقد ادبی معاصر، جهت آمادگی برای پژوهش‌های مرتبط با موضوع و توانمندسازی دانشجویان برای تحلیل و نقد متون نثر.

رئوس مطالب:

۱. تحلیل و نقد نثر معاصر و انواع آن؛
۲. معرفی طلایه داران نثر نوین: ناصیف یازجی، احمد فارس شذیاق و رفاعة طهطاوی، جمال الدین اسدآبادی، محمد عبده و عبدالرحمن کواکبی، قاسم امین و بطرس بستانی، سید قطب و محمد قطب، مجیب مصری و ابوالحسن ندوی، داستانی توفیق حکیم، طه حسین، عباس محمد عقاد، جبران خلیل جبران، میخائیل نعیمه، میخائیل نعیمه، داستانی طیب صالح، عبدالرحمن منیف، نثر داستانی حنان الشیخ و مؤنس رزاز، نجیب گیلانی، کامل گیلانی، یوسف العظم؛
۳. تحلیل و نقد عوامل نهضت ادبی؛
۴. تحلیل عوامل نهضت ادبی در نثر؛
۵. تحلیل و نقد نمونه‌هایی از ادبیات داستانی؛
۶. تحلیل و نقد نمونه‌هایی از نمایشنامه‌ها.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: ندارد

منابع اصلی:

۱. البحر اوی، س (۲۰۰۳م). الانواع النثریة فی الادب العربی المعاصر. قاهره: ناشر کتابخانه انجلو مصر.
۲. الخفاجی، م ع (۱۹۸۵م). الأدب العربی الحديث، القاهرة: دار المعارف.
۳. الدسوقي، ع (۱۹۶۶م). فی الأدب الحديث، بیروت: دار الكتاب العرب.
۴. سلیمان، م (۱۹۸۴م). القصص العربی الصمیم (مختارات من القصص الاخباری والبطولی والدينی)، بیروت: دار الكتاب.
۵. ضیف، ش (۱۹۹۶م). الفن ومذاهبه فی النثر العربی، چاپ سوم. القاهرة: دارالمعارف.
۶. المقدسی، أ (۱۹۷۳م). الاتجاهات الادبیة فی العالم العربی الحديث، بیروت: دار العلم للملایین.
۷. نجم، م ی (۱۹۶۶م). القصص فی الادب العربی المعاصر، القاهرة: دارالثقافة للطباعة والنشر.
۸. _____ (۱۹۹۹م). المسرحیة فی الادب العربی المعاصر، بیروت: دارصادر للطباعة والنشر.

منابع فرعی:

۱. بریغش، م ح (۱۹۸۵م). فی الادب الاسلامی المعاصر، ط ۲، اردن: ناشر مکتبه المنار.
۲. جواد طاهر، ع (۱۹۶۵م). فی القصص العراقی المعاصر (نقد و مختارات)، صیدا: المکتبه العصریة.
۳. الحاوی، ا (۱۹۸۶م). فی النقد و الادب، بیروت: دار الكتاب اللبنانی.
۴. دیاب، ح (۱۹۶۶م). عباس العقاد ناقد، القاهرة: دار المعارف.
۵. قاعود، ح (۲۰۱۸م). الواقیة الاسلامیة فی روايات نجیب الکیلانی، الرياض: ناشر مکتبه العبیکان.
۶. الکتانی، م (۱۹۸۲م). الصراع بین القديم والجديد، الرباط: الدار البيضاء.
۷. نعیمه، م (۱۹۹۷م). مسرحیة الآباء والبنون، بیروت: مؤسسه نوفل.
۸. یاغی، هـ (۱۹۶۸م). النقد الأدبی الحديث فی لبنان ومصر. القاهرة: دار المعارف.

تحلیل و نقد شعر معاصر

تحليل الشعر المعاصر ونقده

Analysis and criticism of contemporary poetry

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

بررسی تغییرات و جریان‌های فکری و هنری در شعر معاصر عربی و تحلیل و نقد نمونه‌های شعری شاعران این دوره.
رئوس مطالب:

۱. بررسی جریان‌های شعری معاصر؛
۲. نقد شعر و اصول و معیارهای نقد شعر؛
۳. بررسی و نقد نمونه‌هایی از شعر نئوکلاسیک عرب (همچون: آثار محمد مهدی جواهری، شوقی، حافظ ابراهیم، رصافی، بارودی و دیگران؛
۴. بررسی و نقد نمونه‌هایی از شعر شاعران رمانتیک و مهجر (مانند: عباس عقاد، جبران خلیل جبران، میخائیل نعیمه، ایلیا ابوماضی، احمد ابوشادی، فوزی معلوف و دیگران؛
۵. شعر پایداری مانند ابراهیم طوقان، فدوی طوقان، محمود دروی، سمیح القاسم، معین بوسیو، عز الدین المناصره؛
۶. شعر حدائث و مابعد حدائث و چهارچوب فکری و ویژگی‌های هنری آن و بررسی نمونه‌هایی از آن؛
۷. بررسی نمونه‌های و ویژگی‌های شعری شاعران معروف حدائث چون ادونیس، محمد ماغوط، انسی الحاج، امل دنقل، عبد الوهاب بیاتی و دیگران.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. شریق، ع (۲۰۱۵م). اشکالیه المنهج فی نقد الشعر العربی المعاصر من خلال النقد المرجعی، القاهرة: رویه.
۲. داغر، ش (۲۰۱۴م). الشعر العربی الحديث کيان النص، بیروت: منتدى المعارف.
۳. عیسی، ف (۲۰۱۱م). جمالیات التلقى، قراءات نقدیه فی الشعر العربی المعاصر، اسکندریه: دار المعرفة الجاهلیه.
۴. یافی، ن (۲۰۰۸م). تطور الصورة الفنیة فی الشعر العربی الحديث، بیروت: دار الکتب العلمیه.
۵. الجیوسی، س (۲۰۰۱م). الاتجاهات والحركات فی الشعر العربی الحديث، بیروت: مرکز دراسات الوحدة العربیه.
۶. شراد، ش ع (۱۹۹۸م). تطور الشعر العربی الحديث، عمان: دار مجد لاوی.
۷. الحاوی، إ (۱۹۸۶م). فی النقد و الادب، بیروت: دار الکتب اللبنانی.
۸. عصفور، ج (۲۰۰۸م). رؤی العالم: عن تأسيس الحداثه العربیه فی الشعر، المغرب: المركز الثقافی العربی.

منابع فرعی:

۱. موریه، س (۱۹۸۶م) الشعر العربی الحديث (۱۸۰۰ - ۱۹۷۰). تطور أشکاله وموضوعاته بتأثیر الأدب الغربی، القاهرة: بی جا.

مکاتب و نظریه‌های ادبی

المدارس والنظریات الأدبیة

Literary Schools and theories

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: دارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

افزایش توانایی دانشجویان در زمینه انواع نقد ادبی و پژوهش در مکاتب ادبی.

رئوس مطالب:

۱. نقد فرمالیستی و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۲. نقد اجتماعی و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۳. نقد تاریخی و اسطوره‌گرا و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۴. نقد روانشناختی و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۵. نقد صورت‌گرا و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۶. نقد هنجار شکن و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۷. نقد خواننده محور و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۸. نقد فمینیستی و بررسی متون ادبی از این منظر؛
۹. مکتب پراگ، نئوفرمالیسم، فوتوریسم، و مکاتب زبانشناسانه نقد ادبی؛
۱۰. کاربرد نشانه‌شناسی در ادبیات، هرمنوتیک، پسامدرنیسم؛
۱۱. انواع مکاتب ادبی و بررسی متون ادبی منطبق با مکاتب ادبی.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. برکات، و، والسید، غسان وهارون، ن (۲۰۰۴م). اتجاهات نقدیة حديثة ومعاصرة، منشورات جامعة دمشق، دمشق.
۲. رم، إ. (۱۹۶۵م). الاتجاهات الادبیة فی القرن العشرين، ترجمة: جورج طراييشی. بیروت: نشر عویدات.
۳. شمیسا، س (۱۳۸۵.ش). نقد ادبی، تهران: نشر میترا.
۴. عالی پور، ک (۱۳۹۰.ش). بر مرزهای بی نشان، تهران: نشر روزگار.
۵. عتیق، ع (۱۳۹۰.ش). فی النقد الادبی، بیروت: دار النهضة العربیة.
۶. عزیز ماضی، ش (۲۰۰۵م). فی نظریة الأدب، بیروت: المؤسسة العربیة للدراسات والنشر.

منابع فرعی:

۱. سلدن، ر (۱۹۹۸م). النظریة الأدبیة المعاصرة، ترجمه جابر عصفور، القاهرة: دارقبا للطباعة والنشر.
۲. صنعتی، م (۱۳۸۰.ش). تحلیل های روانشناسی در هنر و ادبیات، تهران: نشر مرکز.
۳. عبد الرحمن، م (۱۹۷۷م). اتجاهات النقد الادبی، مصر: مكتبة الانجلو المصریة.
۴. عشری زاید، ع (۱۹۹۷م). استدعاء الشخصیات التراثیة فی الشعر العربی المعاصر، القاهرة: دار الفكر العربی.
۵. المقدسی، أ (۱۹۸۸م). الاتجاهات الادبیة فی العالم العربی الحديث، بیروت: دار العلم للملایین.

زبان تخصصی

اللغة الانجليزية

English language

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی - تخصصی	پیشنیاز: -

هدف درس:

بررسی متون تخصصی زبان و ادبیات عربی به زبان انگلیسی.

رئوس مطالب:

۱. بررسی گزیده هایی از متون زبان و ادبیات عربی مربوط به دوره های گوناگون از ظهور اسلام تا عصر حاضر؛
۲. افزایش درک و فهم متن های تاریخی ادبی به زبان انگلیسی؛
۳. توانایی ارایه مطالب ادبی-تاریخی به زبان انگلیسی؛
۴. اصطلاح شناسی در حوزه ادبیات و تاریخ؛
۵. بررسی تطبیقی متون انگلیسی با ترجمه عربی آنها.

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
-	-	+	-

منابع اصلی:

1. Allen, R. (2000). An Introduction to Arabic Literature. Cambridge: Cambridge University.
2. Haywood, T.A1. (1971). Modern Arabic Literature. London.
3. Versteegh, k. (1997). Landmarks in Linguistic Thought, the Arabic Linguistic Tradition. London & New York: Routledge.
4. Routledge (1998). Encyclopedia of Arabic literature.
5. Manafi Anari, Salar (2007). A Study of Islamic texts in English translation II, Tehran: Samt.

منابع فرعی:

1. Al- musawi, M.J. (2009). Arabic Poetry. New York: Routledge.
2. Nicholson, R.A. (1969). Literary History of the Arabs. Cambridge: Cambridge University Press.

مطالعات سنتی زبانشناسی در جهان اسلام

دراسات لسانیة تقليدية في العالم الإسلامي
Traditional Linguistics studies in Islamic World

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس:

بررسی، تحلیل پژوهش‌های دانشمندان مسلمان و نوآوری‌های آنان در حوزه مطالعات زبانی و نقد آن‌ها از منظر زبانشناسی نوین

رئوس مطالب:

۱. پیشینه مطالعات زبانی پیش از اسلام در حوزه‌های یونان، هند، چین و...؛
۲. تأثیر قرآن کریم بر مسلمانان در رهیافت‌های زبانی آنان و قدسیت متن قرآنی؛
۳. شکل‌گیری زبانشناسی سنتی اسلامی با عناوین فقه اللغة و علوم العربیة در صدر اسلام؛
۴. بررسی نقش امام علی (ع) و شاگردش ابو الأسود دؤلی در شروع مطالعات زبانی در جهان اسلام؛
۵. تحلیل و نقد کارهای خلیل بن احمد فراهیدی به عنوان پدر علم معجم‌نگاری و آواشناسی اسلامی؛
۶. تحلیل و نقد کتاب سیبویه و نقش بی‌بدیل آن در مطالعات صرفی و نحوی؛
۷. تحلیل و نقد کارهای ابن جنی و جاحظ بصری؛
۸. بررسی دلایل ظهور و مبانی مکاتب نحوی کوفه و بصره و بغداد؛
۹. تحلیل و نقد کارهای عبد القاهر جرجانی در حوزه معناشناسی و نظریه نظم و نقش آن در متن پژوهی؛
۱۰. تحلیل و نقد کار سکاکی در مفتاح العلوم و تدوین ساختار بلاغت و معناشناسی؛
۱۱. بررسی و نقد فعالیت دانشمندان علم اصول الفقه در مباحث الفاظ؛
۱۲. بررسی و نقد فعالیت اندیشمندان معاصر جهان اسلام (مانند تمام سلام، ابراهیم سامرائی، مهدی المخزومی).

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	-	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

۱. سیبویه، ع (۱۹۷۶م). کتاب، بیروت: الأعلمی.
۲. ابن جنی، ع (۱۹۸۸م). الخصائص، تحقیق محمد علی النجار، القاهرة: الشهيد المصوية العامة للكتاب.
۳. الجرجانی، ع (۱۹۷۸م). دلائل الإعجاز. تصحیح محمد عبده، بیروت: دار المعرفة.
۴. _____ (۱۳۷۲ش). أسرار البلاغة، القاهرة: المنار.

منابع فرعی:

۱. السكاکی، ی (۱۹۸۳م). مفتاح العلوم، تحقیق نعیم زرزور، بیروت: دار الكتب العلمية.
۵. خاقانی اصفهانی، م (۲۰۱۳م). الألسنیة العربیة، عمان: دار جریر.
۶. _____ (۱۳۹۳ش). نشانه شناسی و زبان‌شناسی اسلامی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.
۲. الدایة، ف (۱۹۸۵م). علم الدلالة العربی؛ النظریة والتطبیق، دمشق: دار الفكر.

دلالت و معناشناسی

علم الدلالة

Signification and Semantics

تعداد واحد نظری : ۲	تعداد واحد عملی : - حل تمرین : - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین : -
نوع درس : اصلی - تخصصی	پیشنیاز : -

هدف درس :

آشناسازی دانشجویان با اصول نشانه - معناشناسی، و راه های بکارگیری آن در مطالعات مربوط به متون زبانی و نقش آن در تولیدات زبانی و کاربرد فهم آن در ترجمه.
رئوس مطالب :

۱. بررسی لایه دوگانه لفظ و معنا در زبان های بشری و مقایسه آن با نظام زبانی حیوانات؛
۲. تعریف نشانه و نشانه شناسی؛
۳. بررسی اختلاف فردینان دوسسور و رولان بارت در نسبت میان زبانشناسی و نشانه شناسی؛
۴. تعریف معنا و معناشناسی؛
۵. رابطه معناشناسی با علم معانی بلاغت کلاسیک؛
۶. بررسی مکاتب قدیم و جدید معناشناسی؛
۷. بررسی مکاتب قدیم و جدید نشانه شناسی؛
۸. بررسی نشانه - معناشناسی؛
۹. بررسی رابطه معناشناسی با گفتمان کاوی؛
۱۰. رهیافت های اسلامی در دو مقوله معناشناسی و نشانه شناسی بویژه در عرفان اسلامی.

روش ارزشیابی :

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+		+	+

بازدید : -

منابع اصلی :

۱. شعیری، ح (۱۳۸۵.ش). تجزیه و تحلیل نشانه معناشناختی گفتمان، تهران: سمت.
۲. علی، م ی (۲۰۰۷.م). المعنی وظلال المعنی، بیروت: دار المدار.
۳. خاقانی اصفهانی، م (۱۳۹۳.ش). نشانه شناسی و زبان‌شناسی اسلامی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.

منابع فرعی:

۴. شعیری، ح (۱۳۸۱.ش). مبانی معناشناسی نوین، تهران: سمت.
۵. الدایه، ف (۱۹۸۵.م). علم الدلالة العربی، دمشق: دار الفکر.
۶. دینه سن، آ (۱۳۸۱.ش). درآمدی بر نشانه شناسی، ترجمه مظفر قهرمان، تهران: پرسش.
۷. مزبان، ع ح (۱۳۹۷.ش). درآمدی بر معناشناسی در زبان عربی، ترجمه: فرشید ترکاشوند، تهران: سمت.

پیوست

علت بازنگری برنامه درسی :

چندین علت مختلف مانند: اتمام مهلت مقرر در نظام آموزشی؛ و کاربردی نبودن برخی واحدها و لزوم تغییر آنها به منظور همگامی با نیاز دانشجویان؛ و تمرکز بیشتر بر روی دروس جدید و مورد نیاز دانشجویان؛ و بروز رسانی سرفصل‌ها، منابع و اهداف با توجه به نیازهای جدید جامعه و دانشجویان مقطع دکتری؛ و هماهنگی و همگامی رشته زبان و ادبیات عربی با تحولات در آموزش و پژوهش در حوزه ادبیات و نقد از دلایل اصلی بازنگری سرفصل دروس دکتری زبان ادبیات عربی مصوب دانشگاه اصفهان خرداد ۱۳۹۱ به شمار می‌آیند.

۱. جدول تطبیقی دروس اصلی - تخصصی:

توضیحات	استاد بازنگری کننده درس	دروس جدید		دروس قدیم			
		تعداد واحد		نام درس	تعداد واحد		نام درس
		عملی	نظری		عملی	نظری	
مقرر شد این درس که دو دوره تاریخ ادبیات را در برداشت در دو درس جداگانه ارائه شود.	د. ابن الرسول د. کاظمی		۲	تحلیل و نقد متون ادبی پیش از اسلام		۲	تحلیل متون ادبی از آغاز تا پایان دوره اموی
	د. حسنعلیان د. عابدی		۲	تحلیل و نقد متون ادبی دوره اسلامی- اموی			
تحلیل متون ادبی عباسی به صورت ۱ و ۲ ارائه می شد، مقرر گردید دو قسمت شعر و نثر از هم جدا و در دو درس جداگانه ارائه شود.	د. حسنعلیان د. عابدی		۲	تحلیل و نقد نثر دوره عباسی		۲	تحلیل متون ادبی عباسی ۱
	د. حسنعلیان د. عابدی		۲	تحلیل و نقد شعر دوره عباسی		۲	تحلیل متون ادبی عباسی ۲
	د. حسنعلیان د. عابدی		۲	تحلیل و نقد متون ادبی دوره مملوکی و عثمانی		۲	تحلیل متون ادبی دوره مملوکی و عثمانی
	د. گنجی د. حسنعلیان		۲	تحلیل و نقد متون ادب اندلس		۲	تحلیل ادب اندلسی

دانشکده زبان های خارجی
گروه زبان و ادبیات عربی

تحلیل متون ادبی معاصر به صورت ۱ و ۲ ارائه می شود، مقرر گردید دو قسمت شعر و نثر از هم جدا و در دو درس جداگانه ارائه شود.	د. اصلانی د. نصیری		۲	تحلیل و نقد نثر ادبی معاصر		۲	تحلیل متون ادبی معاصر ۱
	د. گنجی		۲	تحلیل و نقد شعر معاصر		۲	تحلیل متون ادبی معاصر ۲
مباحث دستوری همان مسائل مربوط به صرف و نحو است. عنوان درس تغییر یافت.	د. ابن الرسول د. کاظمی د. نجفی		۲	تحقیق در مباحث دستوری		۲	تحقیق در مباحث صرفی و نحوی
عنوان قبلی کلی و عام بود، مقرر شد مطالب در دو عنوان درس جدید بلاغت قدیم و جدید، جداگانه ارائه شود.	د. خاقانی د. رحیمی د. نجفی		۲	تحقیق در مباحث بلاغت قدیم		۲	تحقیق در مباحث عالی علم بلاغت
	د. خاقانی		۲	تحقیق در مباحث بلاغت جدید			
با توجه به اینکه به عنوان روشی در تحلیل و نقد متون دوره های مختلف ادبی به کار می رود، حذف گردید.			۲	-		۲	سبک شناسی
	د. خاقانی د. نصیری		۲	دلالت و معنا شناسی		۲	معنا شناسی

تحلیل زبانشناختی قرآن کریم	۲	تحلیل زبانشناختی قرآن و نهج البلاغه	۲	د. خاقانی د. رحیمی د. نجفی	مقرر شد به دلیل اهمیت نهج البلاغه و اثر آن در ادبیات عربی، در کنار قرآن، در این درس بررسی شود.
تحلیل زبانشناختی نهج البلاغه	۲	تحلیل و نقد ترجمه‌های قرآن و حدیث	۲	د. رحیمی د. کاظمی	با توجه به اینکه نهج البلاغه در عنوان درس قبلی گنجانده شد، و با توجه به رویکرد کاربردی به دروس، توجه به ترجمه‌های قرآن در دستور کار قرار گرفت.
—		مطالعات سنتی زبان‌شناسی در جهان اسلام	۲	د. خاقانی د. معصومی	
نقد ادبی	۲	مکاتب و نظریه های ادبی	۲	د. گنجی د. نصیری	
نقد و ارزیابی پژوهش‌های علمی	۲	نقد و ارزیابی پژوهش‌های علمی	۲	د. ابن‌الرسول	
زبان تخصصی	۲	زبان تخصصی	۲	د. کرمی	